

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

«ТАСДИҚЛАЙМАН»

ТДИУ Илмий ишлар ва
инновациялар бўйича
проректори Г.К. Абдурахмонова

« 20 » октябрь 2021 й.

08.00.14 - “ИҚТИСОДИЁТДА АХБОРОТ ТИЗИМЛАРИ ВА
ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ”

ихтисослиги бўйича таянч докторантурага кириш имтихони

ДАСТУРИ

Тошкент-2021

Таянч докторантура, докторантурага қирувчилар учун 08.00.14 “Иқтисодиётда ахборот тизимлари ва технологиялари” ихтисослиги бўйича кириш имтиҳонларини ўтказиш дастури ТДИУ Кенгашининг 2021 йил «___» _____ даги ___ сон - қарори билан тасдиқланган.

Фан дастури “Рақамли иқтисодиёт ва ахборот технологиялари” кафедрасининг 2021 йил «___» _____ даги ___ сонли мажлиси баённомаси билан университет Кенгашига тасдиқлаш учун тавсия этилган.

“Рақамли иқтисодиёт ва ахборот технологиялари”
кафедраси мудири _____ М.К. Абдуллаев

Тузувчилар:

1. “Рақамли иқтисодиёт ва ахборот технологиялари” кафедраси мудири, и.ф.ф.д. (PhD), доц. М.К. Абдуллаев.
2. “Рақамли иқтисодиёт ва ахборот технологиялари” кафедраси профессори, и.ф.д. Т.С. Қўчқоров.
3. “Рақамли иқтисодиёт ва ахборот технологиялари” кафедраси доценти, и.ф.н. Ш.И. Хашимходжаев.
4. “Рақамли иқтисодиёт ва ахборот технологиялари” кафедраси доценти, и.ф.н. И.М.Абдуллаева.
5. “Рақамли иқтисодиёт ва ахборот технологиялари” кафедраси доценти, и.ф.н. Б.Р. Вафоев.

Тақризчи:

1. Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси Кадрлар малакасини ошириш ва статистик тадқиқотлар институти директори, и.ф.д., проф. Б. Ғайибназаров.
2. “Иқтисодиётда математик методлар” кафедраси профессори, и.ф.д. Р. Алимов.

КИРИШ

Бугунги шиддат билан ривожланиб бораётган рақамли иқтисодиёт шароитида замонавий ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантиришнинг қонуниятлари, тенденциялари ва имкониятларини, хусусан, замонавий ахборот-коммуникация технологияларининг иқтисодиётнинг турли соҳаларига кириб бориш даражаларини илмий асосда ўрганиш ниҳоятда долзарб аҳамият касб этади. Ватанимиз тараққиёти ва истиқболи, мамлакатимизда кенг қўламда амалга оширилаётган ислохотларнинг муваффақияти миллий иқтисодиётимизга янги инновацияларни жорий қилишга бевосита боғлиқдир. Шу сабабли рақамли иқтисодиётни вужудга келтириш ва ривожлантиришда замонавий ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш, унинг иқтисодий, сиёсий, ижтимоий ва ҳуқуқий асосларини илмий-амалий жиҳатдан тадқиқ этиш муҳим аҳамият касб этмоқда.

2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича ҳаракатлар стратегиясида мамлакатда макроиқтисодий барқарорликни янада мустаҳкамлаш ва юқори иқтисодий ўсиш суръатларини сақлаб қолишнинг қуйидаги вазифалари белгилаб олинди: “Ижтимоий соҳани ривожлантиришга йўналтирилган аҳоли бандлиги ва реал даромадларини изчил ошириб бориш, ижтимоий ҳимояси ва соғлиқни сақлаш тизимини такомиллаштириш, хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, арзон уй-жойлар барпо этиш, йўл-транспорт, муҳандислик-коммуникация ва ижтимоий инфратузилмаларни ривожлантириш ҳамда модернизация қилиш бўйича мақсадли дастурларни амалга ошириш, таълим, маданият, илм-фан, адабиёт, санъат ва спорт соҳаларини ривожлантириш, ёшларга оид давлат сиёсатини такомиллаштиришнинг янги механизмларини амалиётга тадбиқ этилишини таъминлайди”¹.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев раислигида 2021 йил 10 сентябрь куни ўтказилган видеоселекторда ИТ соҳасида кадрлар тайёрлаш, шунингдек, Президент, ижод ва ихтисослашган мактабларда таълим сифатини ошириш масалалари муҳокама қилинди. Маълумки, “рақамли иқтисодиёт” келгуси беш йилда мамлакатимиз тараққиётининг асосий драйвери сифатида белгилаб олинди. Барча соҳа ва ҳудудларда “Рақамли Ўзбекистон – 2030” стратегиясини амалга ошириш бошланди. Бу борада ҳозирга қадар ҳудудларда 89 та, тармоқларда 200 дан ортиқ лойиҳалар амалга оширилди. Йил бошидан буён ИТ-парк резидентлари сони 35 фоизга кўпайиб (482 та), уларда 6 мингдан ортиқ янги иш ўрни яратилди. Жорий йил 8 ойида ишлаб чиқилган дастурий маҳсулотлар ҳажми 2,4 бараварга, уларнинг экспорти 3,3 бараварга ошиб, 26 миллион долларга етди.

¹ O`zbekiston Respublikasi Prezidentining "O`zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo`yicha harakatlar strategiyasi to`g`risida" gi Farmoni. 7 fevral 2017 yil

Шу билан бирга, келгуси 3 йилда иқтисодиёт тармоқларида яна 300 та янги лойиҳани амалга ошириш белгиланган. Ушбу лойиҳаларни тўлиқ амалга ошириш учун соҳада юқори малакали кадрларни тайёрлаш долзарб масала ҳисобланади².

Ахборот-коммуникация технологиялари ҳаётимизга шунчалик сингиб кетдики, бугунги кунда нафақат кундалик фаолиятимиз, балки ижтимоий-иқтисодий соҳалар ривожини ҳам уларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Зотан, бундай технологиялар ахборотлашган жамият негизини ташкил этиб, одамларнинг узоғини яқин, оғирини енгил қилмоқда ва шу тариқа коррупцияга қарши курашишда энг асосий омил сифатида хизмат қилмоқда. Шу боис ҳам бугунги кунда миллий иқтисодиётнинг турли тармоқ ва соҳаларидаги қуйи тизим раҳбарлари ва ходимларини янгича талаблар ва замонавий ахборот технологиялари асосида самарали ишлашга ўргатиш ва малакасини мунтазам ошириб боришнинг аниқ тизимини жорий этиш ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “2017 – 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича ҳаракатлар стратегияси” тўғрисидаги ПФ-4947-сонли Фармони ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори асосида Олий таълим тизимини тубдан такомиллаштириш, мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг устувор вазифаларидан келиб чиққан ҳолда, сифатли таълим хизматлари имкониятларини ошириш, меҳнат бозорининг замонавий эҳтиёжларига мос юқори малакали кадрлар тайёрлаш сиёсатини давом эттириш зарурлиги кўрсатиб ўтилган³.

Республикамизда таълим, фан ва илмий тадқиқотларга ҳукумат даражасида қатта эътибор қаратиб келинмоқда. Мамлакатимиз Президенти Ш.М.Мирзиёев “Ёшларимизнинг мустақил фикрлайдиган, юксак интеллектуал ва маънавий салоҳиятга эга бўлиб, дунё миқёсида ўз тенгдошларига ҳеч қайси соҳада бўш келмайдиган инсонлар бўлиб камол топиши, бахтли бўлиши учун давлатимиз ва жамиятимизнинг бор куч ва имкониятларини сафарбар этамиз⁴”, деб таъкидлаган.

Юқорида қайд этилган вазифаларни илмий асосда ечиш учун олий ўқув юрларида статистика, эконометрика ва бошқа ихтисосликлар бўйича олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш сифати ва самарадорлигини тубдан ошириш, олий ўқув юртидан кейинги таълим соҳасини янада такомиллаштириш, илмий-тадқиқот фаолиятида ёшларнинг интеллектуал

² <https://mitc.uz/uz/news/3013>

³ www.lex.uz Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПК-2909-сонли Қарори. Халқ сўзи газетаси 2017 йил 21 апрел.

⁴ Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палатасининг қўшма мажлисидаги нутқи. //“Халқ сўзи”, 15 декабр, 2016 йил.

салоҳиятини ҳар томонлама намоён этиш имкониятларини кенгайтириш ва ошириш имконини беради.

“Иқтисодиётда ахборот тизимлари ва технологиялари” ихтисослигининг мутахассислик фанлари мажмуаси бўйича таянч докторантурага кириш имтиҳонлари учун тайёрланган ушбу дастур ҳам талабгорларга ахборот тизимлари ва технологияларига оид фанларнинг мазмунини очиб берувчи асосий саволлар таркибидан иборат. Ушбу дастур бугунги рақамли иқтисодиёт шароитида ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини таъминлаб берадиган ахборот-коммуникация технологиялари ва тизимлари, компьютер тизимлари ва тармоқлари, дастурлаш технологияси, маълумотлар базаси, ахборот бизнеси, менежмент ахборот тизимлари, электрон ҳужжат айланиш тизимлари каби соҳаларига оид саволлар тўплами билан биргаликда, уларга жавоблар бўйича манбаларни ҳам ўз ичига олади. Иқтисодиётдаги ўзгаришларни бўлғуси илмий изланувчилар нафақат билишлари, балки илмий ишларида асосий йўналиш сифатида фойдаланишлар талаб қилинади.

ДАСТУР МАВЗУЛАРИ

Ахборот тизимларининг жамиятдаги ўрни

Ахборот тизимлари ва технологиялари курси предмети ва вазифалари. Курснинг тузилмаси ва уни ўрганиш усуллари. Ахборот тизимларини куришнинг мақсад ва вазифалари. Ахборот тизимлари ва ахборот технологиялари тушунчаси. COVID-19 пандемияси шароитида ахборот тизимлари ва технологияларига бўлган талаб. Ташкилот олдида турган муаммоларни ечиш жараёнида ахборот тизимлари ва технологияларининг роли. Ахборот тизимларини бошқариш, Интеллектуал тизимлари. Экспрет тизимлари. Қарор қабул қилишни кўллаб кувватлаш тизимлари. Ахборот тизимлари стратегиясини шакллантириш. Ахборот тизимлари стратегиясини амалга ошириш . Стратегик ахборот тизимлари.

Рақамли иқтисодиёт ва унинг асосий таркибий қисмлари

Рақамли иқтисодиёт тушунчаси ва унинг аҳамияти. Рақамли иқтисодиётнинг институтчионал таркиби. Рақамли иқтисодиёт иқтисодий ўсиш сифатида. Рақамли иқтисодиётнинг таркибий қисмлари ва уларнинг тавсифи. Рақамли иқтисодиётнинг асосий кўрсаткичлари. Рақамли иқтисодиётнинг асосий ривожланиш йўналишлари. «Рақамли Ўзбекистон — 2030» стратегияси.

Рақамли ҳукумат

“Электрон ҳукумат” тушунчаси. Рақамли демократия. Электрон ҳукуматдан рақамли давлатгача. Ўзбекистонда рақамли давлатнинг истиқболлари. Ақлли шаҳар тизимининг таркибий қисмлари. Ақлли шаҳарлар ва уларнинг рейтинглари. Миллий киберхавфсизлик ва ахборот хавфсизлиги стратегиялари.

Бизнес аналитика

Маълумотларни таҳлил қилишга кириш. Маълумотларни таҳлил қилиш вазифалари: таснифлаш, гуруҳлаш, башорат қилиш, уйғунлик ва боғлиқликларни топиш, визуаллаштириш. Миқдорий бўлмаган маълумотлар аналитикаси. Интервал маълумотларни таҳлил қилиш. Маълумотларни таҳлил қилишда вақт қаторлари. Панел маълумотларини таҳлил қилиш. Бизнес-таҳлил: таҳлилий ишларнинг янги йўналиши сифатида. Амалий дастурлар ёрдамида бизнес-таҳлил. Веб-аналитика.

Рақамли фирма тушунчаси

Ташкилот фаолиятида пайдо бўлувчи муаммоларни ечиш жараёнида ахборот тизимларининг тутган ўрни. Рақамли фирма асосий функциялар ва компоненталар. Тизимнинг асосий тушунчалари. Тизимлар таснифи. Тизимлар турлари. Ташкилот “кириш”, “жараён”, “чиқиш”, “қарор қабул қилиш” тизими кўринишида. Гомеотасис тушунчаси. Ташкилотларнинг асосий таърифлари: тузилма, персонал, стандарт амалиёт жараёнлари, маданият, сиёсат.

Ахборот технологиялари. Техник воситалар.

Ахборот тизимининг асосий компоненталари. “Кириш”, “қайта ишлаш”, “сақлаш” ҳамда “чиқариш” компоненталарининг техник воситалари. Уларнинг таърифи ва турлари. Техник воситалар. Кириштириш ва чиқариш курилмалар. Процессор. Хотира турлари. Техник воситаларнинг ривожланиш тенденциялари. Дастурий таъминот. Дастурий таъминот ва унинг таснифи. Тизимли дастурлар. Амалий дастурлар. Замонавий операцион тизимларининг асосий вазифалари ва таърифи. Жадвалли процессорлар. График объектларга ишлов бериш. Маълумотлар базасини бошқариш тизимлари ёрдамида иқтисодий ахборотларни қайта ишлаш. Матнли хужжатларни тайёрлашда компьютер технологияларидан фойдаланиш.

Ахборот тизимларининг дастурий таъминоти. Телекоммуникация воситалари

Дастурий таъминот ва уларнинг таснифи. Тизимли дастурлар. Амалий дастурлар. Замонавий операцион тизимларини асосий функция ва характеристикалари. Жадвалли процессорлар, график объектларга ишлов бериш, маълумотлар базасини бошқариш тизимлари ёрдамида иқтисодий ахборотларни қайта ишлаш, матнли хужжатларни тайёрлашда компьютер технологияларидан фойдаланиш. Дастурий таъминотнинг ривожланиш тенденциялари. Телекоммуникация воситаларининг асосий тушунчалари, ахамияти ва компоненталари. Тармоқлар архитектураси. Телекоммуникация воситалар ишини бошқариш ва мувофиқлаштириш.

Ахборот тизимларининг таснифи. Бошқарув ахборот тизимлари

Ташкилотларнинг ахборот тизимлари турлари. Сўровларни мулоқот режимида қайта ишлаш тизимлари. Бошқарув ахборот тизимлари, уларнинг таркиби ва вазифалари. Қарорларни қабул қилишни қўллаб-қувватлаш тизимлари. Ахборот тизимларини ишлатиш учун зарур бўлган компонентлар, уларнинг таркиби ва вазифалари. Бажарувчи тизимлар, уларнинг асосий вазифаси ва зарурий компонентлари. Бажарувчи тизимларнинг бошқа турдаги ахборот тизимлари билан алоқадорлиги. Бошқарувдаги ахборот тизимлар. Бошқарув ахборот тизимлари (УИС), тизимлар тавсифи. Бошқарув ахборот тизимларининг вазифалари. Бошқарув ахборот тизимларининг қирувчи маълумотлари. Бошқарув ахборот тизимларининг ҳисобот турлари.

Молиявий ахборот тизимлари

Молиявий ахборот тизимлари: асосий функциялар, компонентлар. Молиявий ахборот тизимларининг қирувчи маълумотлари. Молиявий ахборот тизимларининг ҳисобот турлари.

Ишлаб чиқаришни бошқариш ахборот тизимлари

Ишлаб чиқариш ахборот тизимлари: асосий функциялар, компонентлар. Ишлаб чиқариш ахборот тизимларининг қирувчи маълумотлари. Ишлаб чиқариш ахборот тизимларининг ҳисобот турлари.

Интеллектуал тизимлар. Экспрет тизимлари

Интеллектуал тизим асосий масалалари ва функционал блоклари. Интеллектуал тизим вазифавий компонентларининг тавсифи. Асосий вазифа ва функциявий тузилмаси. Функциявий тузилмаларнинг таркиби ва вазифалари. Экспрет тизимлари асосий масалалари ва функционал блоклари. Экспрет тизимлари вазифавий компонентларининг тавсифи. Асосий вазифа ва функциявий тузилмаси. Функциявий тузилмаларнинг таркиби ва вазифалари.

Қарорларни қабул қилишни қўллаб қувватлаш тизимлари

Қарорларни қабул қилишни қўллаб қувватлаш тизимлари. Ахборот тизимлар ишлаш учун зарур бўлган компонентлари, уларни таркиби ва вазифалари. Асосий вазифа ва функциявий тузилмаси. Функциявий компонентларини характеристикалари.

Ахборот технологиялари хавфсизлиги ва назорати

Ахборот технологиялари хавфсизлиги ва назорати муаммолари. Бошқариш ва назорат тизимларини яратиш. Дастурий таъминот сифатини таъминлаш.

Ташкилотда ахборот оқимлари

Ташкилотда ахборот узатиш жараёни. Ташкилотда ахборотни узатиш жараёнида пайдо бўладиган шовқинлар. Ахборот узатиш жараёнида шовқинларнинг пайдо бўлишининг оқибатлари. Шовқинлар манбаларининг тавсифи. Шовқинлар турлари. Ахборот ортиқчалиги тушунчаси.

Ахборот технологиялари ва сервис инновацияси

Рақамли инфратузилмалар инновацияси. Рақамли платформалар стратегиялари. Замонавий рақамли технологиялар дизайни. Технологик лойиҳаларни тушуниш. Технологик жараёнларни тушуниш. Рақамли маълумотларни тўплаш ва қайта ишлаш. Технологик ташкилотнинг сервис инновацияси. Замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва дизайн муаммолари. Ахборот технологиялари ва глобал оммавий инновация. Ахборот технологиялари ва инновацион бизнес. Блокчейн ва криптоактивлар ёрдамида марказлаштирилмаган Консенсус келишувлар.

Компанияларнинг янги ташкилий шакллари

Замонавий технологияга асосланган маълумотларни узатиш асосида бизнесни ташкил қилишнинг янги шакллари. Янги турдаги ташкилотнинг пайдо бўлишида Интернетнинг аҳамияти. Электрон коммерцияси. Виртуал корпорацияси тушунчаси. Виртуал корпорацияларда гуруҳли ишлаш воситалари. Виртуал корпорациясига оид мисоллар. On-Line режимида овоз беришда ахборот хавфсизлиги муаммолари. Масофадан ташкилот ходимига электрон почта орқали ахборот кўмагини етказиш. Янги ташкилий тузилмаларини тадбиқ этишда зарурий техник воситалари. Тармоқли компаниялар учун турли кўринишдаги хизмат кўрсатувчи ташкилотлар

Интеграллашган ахборот тизимлари

Тизимнинг асосий вазифалари ва характеристикалари. MRP тизимнинг асосий вазифалари ва характеристикалари. ERP тизимнинг асосий вазифалари ва характеристикалари.

Корпоротив ахборот тизимлари

Бизнес жараён ва ахборот тизимлари. Мижозлар ва етказиб бериш занжирлари уртасидаги муносаботларни бошқариш. Корпоротив тизимларини камчилик ва афзалликлари.

Стратегик ахборот тизимлари

Ахборот тизимлари ва стратегиянинг моҳияти. Ташкилотнинг стратегияси ва рақобатбардошлик тушунчаси. Стратегик ахборот тизими тушунчаси. Ахборот интенсивлиги. Стратегик ахборот тизимининг асосий концепциялари. Қарорларни

қабул қилиш самарадорлигини ошириш усуллари. Ахборот ва ахборот технологиялари ёрдамида рақобатли устунликка эришиш. Стратегик ахборот тизимларига бўлган эҳтиёжини баҳолаш. Стратегик ахборот тизимларига оид мисоллар.

Электрон тижорат ва электрон бизнес

Электрон тижоратнинг асосий хусусиятларининг тавсифи. Электрон бозор ва электрон товарлар тушунчаси. Электрон тижорат моделлари. Саноат тармоқларининг турлари. М-коммерция.

Ташкилотда билимларни бошқариш

Билимларни асосий кўрсаткичлари. Билимларни бошқариш тизимларини асосий тушунчаси ва яратиш босқичлари. Билимларни бошқариш тизимларини яратишнинг технологик базаси. Билимларни бошқариш тизимларининг турлари.

Ахборот тизимларини лойиҳалаштириш концепцияси

Ахборот тизимларини лойиҳалаш жараёнини умумий характеристикаси. Ахборот тизимини лойиҳалаш босқичлари. Компанияни ўрганиш. Ташкилотнинг ахборот эҳтиёжини аниқлаш. Интеграллашган бошқарув ахборот тизимларни ишлаб чиқиш ва тадбиқ этиш.

Ахборот тизимларини тадбиқ этишда ташкилотни қайта қуриш

Ахборот тизимлари ва режадаги ташкилий ўзгаришлар. Бизнес-жараёнлар реинжиниринги. Ахборот тизимларини қуриш йўллари.

Ахборот-коммуникация технологияларининг тушунчаси ва таснифи

Автоматлаштирилган ахборот технологиялари: таснифи ва ривожланиш истиқболлари. Ахборот-коммуникация технологиялари эволюцияси. Ахборот-коммуникация технологияларини миллий иқтисодиёт тармоқ ва соҳаларида қўллаш. Ахборот технологияларнинг хусусиятлари: мақсадга мувофиқлиги, таркибий қисмлар ва тузилишнинг мавжудлиги, ташқи муҳит билан ўзаро алоқаси, яхлитлик, вақтда ривожланиши. Иқтисодиёт ва жамиятнинг ривожланишида ахборот технологияларнинг роли.

Маълумотларни тармоқли қайта ишлаш технологиялари

Интернет эволюцияси ва унинг имкониятлари, хизматлари. Интернетнинг дастурлари ва хизматлари. Интернет тармоғи ва унинг аҳамияти. Интернет тармоғи ва унинг аҳамияти. Интернет тармоғи хизматлари. Интернетда ахборот қидирув тизимлари. Интернет орқали мулоқот ва унинг аҳамияти. Интернетда интерактив хизматлар. Модем тушунчаси ва унинг вазифаси. Ўзбекистон Республикасидаги Интернет тармоғининг ривожланиши.

Алгоритмларни график ифодалаш воситалари

Дастурнинг дизайн воситалари. Содда дастурларни алгоритмларини ишлаб чиқиш. Алгоритм: массив элементлари йиғиндисини аниқлаш. Алгоритм: массив элементлар ичидан энг каттасини топиш алгоритми. Алгоритм: чизиқли ёки кетма-кет ташкил этилган қидирув. Алгоритм: Ўсиш бўйича тартиблаш алгоритми тузилсин. Алгоритм: Иккита массивни бирлаштириш. Алгоритм: Матритсаларни бир-бирига кўпайтириш.

Ахборот тизими тушунчаси ва унинг таркибий қисмлари

Ахборот тизими ҳақида умумий тушунча. Ахборот тизимларининг таркибий қисмлари. Ахборот тизимининг дастурий таъминоти. Автоматлаштирилган ахборот тизимининг таснифланиши. Автоматлаштирилган ахборот тизимларининг таркибий жиҳатлари. Автоматлаштирилган ахборот тизимларининг ривожланиб бориш тенденциялари.

Менежмент ахборот тизимлари

Менежментнинг моҳияти, мақсад ва вазифалари. Менежментнинг ўзига хос хусусиятлари. Менежментнинг мазмуни ва вазифалари. Менежментнинг функциялари ва уларнинг таснифи. Менежмент жараёнини ахборот билан таъминлаш.

Статистика ахборот тизимлари

Миллий иқтисодиётни бошқариш тизимида давлат статистикасининг вазифалари, уларнинг хизматлари ва ташкил қилиниши. Ахборотларни электрон усулда ишлаб чиқиш мажмуалари. Ахборот хизматларини кўрсатиш йўллари. Очик маълумотлар портали. Катта ҳажмдаги маълумотлар билан ишлаш. Ахборот-коммуникация технологиялари асосида иқтисодий таҳлил вазифаларини ечишни ташкил қилиш. Давлат статистика ҳисоботларини электрон кўринишда шакллантириш ва тақдим этиш. Маълумотларни визуал кўринишда тақдим этиш.

Солиқ ахборот тизимлари

Солиқ тизимида ахборот технологияларини қўллашнинг зарурати ва долзарблиги. Солиқ хизмати органларида ахборот тизими ҳамда ахборот технологияларининг шаклланиши, ҳуқуқий асослари. Давлат солиқ хизмати органларида ахборот-коммуникация технологияларининг қўлланилиши. Солиқ хизмати органларидаги ахборот тизимлари ва технологияларининг вазифалари. Солиқ идораларининг ягона интеграциялаштирилган ахборот ресурс базаси.

Бухгалтерия ахборот тизимлари

Бухгалтерия ҳисоби ахборот тизимларининг умумий таърифи. Корхоналар бухгалтериясида дастурий таъминотлар. Бухгалтерия ҳисобининг ташкилотлар

билан ахборотли алоқаси. Корхоналар бухгалтериясини юритишда маълумотлар базасининг таркиби. Йирик корхоналар бухгалтерия ҳисоби масалаларини компьютерда қайта ишлаш технологиялари. Кичик бизнес корхоналарида бухгалтерия ҳисобини автоматлаштириш тизимлари.

Банк ахборот тизимлари

Рақамли банк тушунчаси, мазмуни ва моҳияти. Банкларнинг рақамли трансформациялашуви. Банк автоматлаштирилган ахборот тизимлари тушунчаси. Банкнинг автоматлаштирилган ахборот бошқарув тизимининг тузилиши. Банкнинг автоматлаштирилган ахборот тизимининг техник таъминоти. Банкларда ахборот-коммуникация технологияларининг дастурий таъминланиши. Банк тизимининг модуллари ва улар ўртасидаги автоматлаштирилган жараёнлар. Банк автоматлаштирилган ахборот тизимларида ахборотларни химоялаш услубиётлари.

Маркетинг ахборот тизимлари

Маркетингнинг ахборот тизими тушунчаси. Рақамли маркетинг. Маркетингнинг ахборот тизимининг вазифалари. Ахборот тизимлари тизимчаларининг таърифлари. Ахборот - тижорат фаолиятининг предмети сифатида. Маркетинг ахборот тизими ҳисоботларининг турлари. Маркетинг ахборотларининг манбалари ва оқимлари. Ташқи микромуҳитнинг омиллари. Корхонада маркетинг бошқарувининг ахборот тизимлари. Маркетинг ахборот тизимининг тузилиши. Ички ҳисоботи тизимчаси.

Кадрларни бошқариш ахборот тизимлари

Кадрларни бошқаришда замонавий ахборот технологиялари. Кадрларни бошқаришда махсус давлат ахборот ресурслари. Интерактив давлат хизматлари портали, мақсади, вазифаси. Кадрларни бошқариш ахборот тизими тушунчаси. Кадрларни бошқаришда ахборот технологиялари.

Иқтисодий ахборот тизимларида ахборотларни химоялаш усуллари

Ахборот хавфсизлиги тушунчаси ва таърифи. Ахборот хавфсизлигига таҳдидларнинг асосий турлари. Ахборот хавфсизлигини таъминлаш. Криптографик ахборот химояси тамойиллари. Интернет тармоғи орқали узоклаштирилган ҳужумлардан химоя усуллари ва воситалари. Электрон тўлов тизимларида ахборот хавфсизлиги. Компютер вирусларнинг турлари ва уларнинг таснифи. Компютер вирусларидан химоя. Криптографик ахборот химояси тамойиллари.

Фойдаланиладиган адабиётлар рўйхати

Асосий адабиётлар

1. N.X.Shoaхmedova, I.M.Abdullayeva. Iqtisodiyotda axborot-kommunikatsion texnologiyalar va tizimlar: Darslik. - T.: «Iqtisodiyot», 2021. - 514 bp.
2. Ermatov Sh.T. Ma'lumotlar tuzilmasi va algoritmlar. T., TDIU, 2019.
3. Информационные системы в экономике: учебник для академического бакалавриата / Под ред. В. Н. Волковой, В. Н. Юрьева. - М.: Издательство Юрайт, 2018.
4. R.Dadabayeva va boshqalar. «Iqtisodiyotda axborot-kommunikatsion texnologiyalar va tizimlar. O`quv qo`llanma. Toshkent, 2019. – 455 b.
5. Цифровая экономика. Учебник для вузов / И. А. Хасаншин, А. А. Кудряшов, Е. В. Кузьмин и др.; Под ред. И. А. Хасаншина. - М.: Горячая линия — Телеком, 2019. - 288 с.:
6. Цифровая трансформация Китая. Опыт преобразования инфраструктуры национальной экономики / Ма Хуатэн, Мэн Чжаоли, Ян Дели, Ван Хуалей; Пер. с кит. — М.: Интеллектуальная литература, 2019. — 250 с.
7. Информационные системы и технологии в экономике и управлении: учебник для бакалавров / под ред. В. В. Трофимова. - 4-е изд., перераб. и доп. - М.: Издательство Юрайт, 2018. – 544 с.
8. G'ulomov S.S., Begalov B.A. va boshq. Informatika va axborot texnologiyalari. Darslik. – T.: Fan, 2010. – 742 bet.
9. Гулямов С.С., Мусалиев А.А., Хашимходжаев Ш.И. Проектирование автоматизированных экономических информационных систем. Учебник. – Т.: ТГЭУ, 2007. - 343 стр.
10. Смирнова Г.Н., Сорокин А.А., Тельнов Ю.Ф. Проектирование экономических информационных систем. Учебник. –М.: Финансы и статистика, 2006. – 512 стр.
11. Титоренко Г.А. Информационные технологии управления. Учебное пособие. - М: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. - 439 стр.
12. Hashimova D.P., Nasridinova Sh.T. Dasrurlash texnologiyalari: o`quv qo`llanma. T.: TDIU, 2011. - 186 b.
13. Ахо Альфред В., Хопкрофт Джон, Ульман Джеффри Д. Структуры данных и алгоритмы. Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2016. – 384 с.
14. Корпоративные информационные системы: Учебное пособие / Никитаева А.Ю. - Таганрог:Южный федеральный университет, 2017. - 149 с.: ISBN 978-5-9275-2236-1 - Режим доступа: <http://znanium.com/catalog/product/996036>
15. Корхона бошқарувида ахборот тизимларидан самарали фойдаланиш жараёнларининг тадқиқи. Иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация иши. Тошкент, ТДИУ, 2019 – 185Б.

16. Гудрич М.Т., Тамассия Р. Структуры данных и алгоритмы в Java. – Минск: Новое знание, 2016. – 671 с.

17. Chaffey, D. - Digital Business and E-Commerce Management. 2019. (Pearson: London) <https://alibabadownload.com/sample/digital-business-and-e-commerce-management-6th-edition-chaffey->

18. Galliers, R. and Leidner, D. (eds.) Strategic Information Management. Routledge, London. <https://www.taylorfrancis.com/books/e/9780429286797>

19. И.М.Абдуллаева “Ахборот тизимлари менежменти”. Тошкент “Иқтисодчи”, 2019.

20. Назаренко П. А. Алгоритмы и структуры данных: учебное пособие / П. А. Назаренко – Самара: ПГУТИ, 2015. – 196 с.

Қўшимча адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида” ги 4947-сонли Фармони.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 5 октябрдаги “Рақамли Ўзбекистон-2030” стратегиясини тасдиқлаш ва самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-6079-сон Фармони

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 28 апрелдаги “Рақамли иқтисодиёт ва электрон ҳукуматни кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-4699-сон қарори.

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 02.03.2020 йилдаги “2017-2021-йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида”ги ПФ-5953-сон Фармони. ҚХММБ, 03.03.2020 й., 06/20/5953/0246-сон.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 03.02.2021 йилдаги “2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида”ги ПФ-6155-сон Фармони.

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 18.05.2019 йилдаги «Рақамли иқтисодиёт ва «Электрон ҳукумат» тизимини инфраструктурасини янада такомиллаштириш чора тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ № 4321 сонли қарори.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 03.07.2018 йилдаги «Ўзбекистон Республикасида Рақамли иқтисодиётни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги № ПҚ-3832 сонли қарори.

8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Инновацион лойиҳаларни амалга ошириш ва идоравий ахборот тизимларини жадал интеграциялашувининг

ташкилий чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2018 йил 18 апрелдаги ПҚ-3673 сонли Қарори.

9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ахборот технологиялари ва коммуникациялари соҳасини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2018 йил 19 февралдаги ПФ-5349-сонли Фармони.

10. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. – Т.: Ўзбекистон, 2017. – 104 б.

11. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил яқунлари ва 2017 йил истикболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 16 январь, №11.

12. Мирзиёев Ш.М. “Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамыз”- Т.: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 488б.

13. Мирзиёев Ш.М “Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови” – Т.: “Ўзбекистон”, 2017. – 32б.

14. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 16 февралдаги “Олий ўқув юридан кейинги таълим тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги ПФ-4958-сонли Фармони.

Интернет сайтлари

1. www.gov.uz
2. www.ifmr.uz
3. www.Lex.uz
4. www.ziyonet.uz
5. www.stat.uz
6. <http://www.iite.ru>
7. <http://www.cctpu.edu.ru>
8. <http://www.cnews.ru>